

A 1610/näring

Tekijä(t):
Elinkeinovaliokunta

Dnro 13-00346-26

Valiokuntaehdotus muodista ja Pohjoismaiden brändäyksestä

1. Valiokunnan ehdotus

Elinkeinovaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se pohjoismaisen vihreän kasvun strategian ja toimintasuunnitelman osana ja seurantana, yhteistyössä muoti- ja vaateteollisuuden toimijoiden kanssa, laatii julistuksen, jossa määritellään ympäristöön, kestävyys, materiaaleihin, kierrätykseen, suunnitteluun sekä eettiseen ja sosiaaliseen vastuuseen liittyvät periaatteet, joihin muoti- ja vaateteollisuuden toimijoita voidaan kehottaa sitoutumaan.

että se pohjoismaisen vihreän kasvun strategian ja toimintasuunnitelman seurantana kehittää kannustimia, jotka lisäävät muoti- ja vaateteollisuuden toimijoiden halukkuutta tukea julistuksen ja toimintasuunnitelman tavoitteita.

että se sisällyttää kestävä pohjoismaisen muodin selkeästi Pohjoismaiden brändäysstrategiaan.

2. Taustaa

Pohjoismaiden neuvoston elinkeinovaliokunta on tehnyt työtä uuden pohjoismaisen muodin parissa vuodesta 2012. *Nordic Fashion Association* (NFA) toteutti Uusi pohjoismainen muoti -hankkeen vuonna 2012. NFA perustettiin vuonna 2008 pohjoismaisen muotialan yhteistyöelimeksi. Pohjoismaiden neuvoston suositus 25/2012/näring uudesta pohjoismaisesta muodista käsiteltiin loppuun vuoden 2013 istunnossa. Tällä uudella ehdotuksella elinkeinovaliokunta tähdentää, että kestävä pohjoismainen muoti sopisi hyvin osaksi Pohjoismaiden brändäysstrategiaa.

Uusi pohjoismainen muoti -hanke perustuu pohjoismaisiin arvoihin ja designperinteeseen, ja tässä ehdotuksessa huomio kohdistetaan kestävyteen ja yhteiskuntavastuuseen. Uusi pohjoismainen muoti -hankkeessa ehdotetaan toimia, jotka tukevat, kehittävät ja tuovat yhteen pohjoismaisen muotialan toimijoita tähdäten yhteisiin ventialoitteisiin ja vihreään kasvuun. Näiden arvojen ja ominaisuuksien avulla voidaan brändätä Pohjoismaita.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1610/näring

Tekijä(t):
Elinkeinovaliokunta

Dnro 13-00346-26

Pohjoismaiden neuvosto

A 1610/näring

Tekijä(t):
Elinkeinovaliokunta

Dnro 13-00346-26

Tekstiili- ja muotiteollisuus on yksi niistä teollisuudenaloista, jotka vaativat kaikkein eniten resursseja. Muoti on maailmanlaajuisesti tarkasteltuna toiseksi saastuttavin teollisuudenala (vastuussa neljäsosasta torjunta-aineiden käytöstä maailmanlaajuisesti). Vaatteiden ja tekstiilien tuotanto kuluttaa suuria määriä raaka-aineita, energiaa ja vettä. Lisäksi alalla käytetään ympäristölle ja terveydelle vaarallisia kemikaaleja sekä torjunta- ja lannoite-aineita. On vaikeaa tietää tai selvittää, mitä kaikkea tuotantoketjussa tapahtuu ennen vaatteiden päätymistä Pohjoismaiden kuluttajille. Vaatteiden ja tekstiilien kulutus on kasvussa. Esimerkiksi Ruotsin tekstiilikulutus on noussut 40 prosenttia vuosina 2000–2009. Pohjoismaalaiset kuluttavat noin 13–16 tekstiilikiloa vuodessa ja määrästä yli puolet jää kierrättämättä tai käyttämättä uudelleen ja joutuu suoraan poltettavaksi tai kaatopaikoille.

Viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana pohjoismainen vaateteollisuus on kehittynyt alunperin tuotantolähtöisestä tekstiiliteollisuudesta vientivetoiseksi osaamisen ja vaatesuunnittelun ohjaamaksi muotiteollisuudeksi. Ruotsi on maailman suurimman kaupallisen vaateketjun H&M:n kotimaa, Tanskassa muoti on neljänneksi suurin viennin ala, Norja johtaa teknisten urheiluvaatteiden markkinoita, Suomi tunnetaan käytännönläheisestä suunnittelusta sekä teknisestä osaamisesta ja Islannin tapa yhdistää kulttuuriperintö ja innovaatio suunnittelussa on ainutlaatuinen. Färsaarelainen Gudrun & Gudrun hyödyntää villatuotantoa ainutlaatuisella tavalla antamalla puhtaalle luonnonvaralle modernin sävöyksen. Alueen vahvuutena on myös pohjoismaiset raaka-aineet viskoosi, hamppu, levät ja maitoproteiinit, jotka voivat korvata kestävämmän puuvillan.

Pohjoismaisella muoti- ja tekstiiliteollisuudella on mahdollisuudet kehittyä ja asemoitua kestävästä muodin kärkeen. Analyysit osoittavat, että kestävästä muodin markkinat tulevat kasvamaan tulevien vuosien aikana, ja alue voisi näin ollen saavuttaa kilpailuetua, jos siihen panostettaisiin jo nyt. *Nordic Fashion* on jo nykyisellään vakiintunut käsite, joka yhdistetään puhtauteen, eettisyyteen, minimalismiin ja demokratiaan. Lisäämällä kestävyysnäkökulman pohjoismaiseen muotiin voidaan lisätä kansainvälistä huomiota ja kiinnostusta Pohjoismaita kohtaan ja varmistaa Pohjoismaille kärkipaikka kehityksessä.

Juuri nyt pohjoismaisen muodin ja suunnittelun alalla tapahtuu paljon. Myös Pohjoismaiden brändäys on saanut vauhtia. Pohjoismaiden ministerineuvosto on laatimassa Pohjoismaiden brändäysstrategiaa, joka valmistuu lokakuussa 2014.

Pohjoismaiden muotialan yhteistyöfoorumina toimivat muun muassa *Nordic Fashion Association* (NFA) ja sen NICE-yhteistyöhanke (*Nordic Initiative Clean and Ethical*)¹¹. NFA järjesti huhtikuussa 2014 *Copenhagen Fashion Summit* -tapahtuman, joka oli yksi maailman suurimmista kestävästä muodin tapahtumista. *Copenhagen Fashion Summitissa* tarkasteltiin muun muassa sitä, miten kuluttajat voivat oppia

¹¹ <http://www.nicefashion.org/en/about/>

huolehtimaan vaatteistaan kestävämmällä tavalla. Tapahtumassa esiteltiin myös verkkofoorumi suunnittelijoille tavoitteena edistää kestävämpiä valintoja suunnittelu- ja tuotantoprosesseissa.

Reykjavikin Pohjolan talolla on *Nordic Fashion Biennale* -hanke (NFB), joka brändää Länsi-Pohjolaa (Islanti, Färsaaret ja Grönlanti) muodin avulla. NFB järjestetään Frankfurtissa tänä vuonna.

Lisäksi Pohjoismaiden neuvoston kansalais- ja kuluttajavaliokunta on tehnyt valiokuntaehdotuksen, joka koskee matalapalkkamaiden tekstiilituotannon eettistä ja sosiaalista vastuuta. Valiokunnan ehdotus pohjautuu Bangladeshin viime vuosien hirvittäviin tekstiilitehdasonnettomuuksiin.

Pohjoismaiden ministerineuvostossa on tänä vuonna käynnissä pohjoismainen tekstiilialan hankkeiden selvitys. Selvitystä rahoittaa ympäristöalan virkamieskomitea (ÄK-M). Muun muassa pohjoismainen jäteryhmä (NAG) tekee lisäksi pääministerien vihreän kasvun aloitteen puitteissa työtä kolmen tekstiilijätehankkeen parissa kierrätyksen ja materiaalin uudelleenkäytön lisäämiseksi ja tuottajanvastuun ja liiketoimintamallien parantamiseksi. Tekstiilialan hankkeiden selvitys valmistelee ministerineuvoston työtä kestävien tekstiilien pohjoismaisen toimintasuunnitelman laatimiseksi. Toimintasuunnitelman tavoitteena on johdonmukainen pohjoismainen strategia, joka voi osaltaan edistää kestävä muodin kehitystä ja kasvua. Strategia valmistuu vuonna 2015. Selvityksen tavoitteena on tunnistaa sekä pohjoismaisia että kansainvälisiä tekstiilialan aloitteita, jotka voisivat edistää kestävä ja resurssitehokkaan tekstiilikiertokulun luomista ilman vaarallisia aineita. Aloitteita arvioidaan toimintasuunnitelman laatimisen kannalta. Toimintasuunnitelman tavoitteena on määrittää poliittinen suunta sekä konkreettisia toimia kestävä kulutuksen ja tuotannon sekä kemikaalien ja resurssien osalta. Toimintasuunnitelmassa määritellään kestävä pohjoismaisen muoti- ja tekstiilialan synergiat ja vahvuudet.

3. Lausunnot

Sihteeristö on käynyt vuoropuhelua alan toimijoiden (etupäässä NFA:n), Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston tulevan puheenjohtajamaan Tanskan kanssa.

4. Valiokunnan näkemykset

Elinkeinovaliokunta pitää Pohjoismaiden ministerineuvoston käynnistämää tekstiilialan aloitteita hyvinä. Valiokunta tukee ministerineuvoston käynnissä olevaa työtä tekstiilialan aloitteiden selvittämiseksi ja vuonna 2015 valmistuvan kestävien tekstiilien pohjoismaisen toimintasuunnitelman laatimiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että toimintasuunnitelmassa määritellään poliittinen suunta ja konkreettiset toimet kestävä kulutuksen ja tuotannon sekä kemikaalien ja resurssien osalta. Valiokunta suhtautuu myönteisesti siihen, että pohjoismaisessa toimintasuunnitelmassa määritellään kestävä pohjoismaisen muoti- ja tekstiilituotannon synergiat ja vahvuudet. Elinkeinovaliokunnan mielestä vastuu ilmastosta, ympäristöstä ja kuluttajansuojasta on yhteinen, ja nämä toimet ovat hyvä esimerkki tästä vastuunkannosta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ministerineuvoston käynnissä olevia toimia seurataan. Valiokunnan mielestä pohjoismaisen vihreän kasvun strategian ja toimintasuunnitelman osana ja seurantana, yhteistyössä muoti- ja vaateteollisuuden toimijoiden kanssa, pitäisi laatia julistus, jossa määritellään ympäristöön, kestävyys, materiaaleihin, kierrätykseen, suunnitteluun sekä eettiseen ja sosiaaliseen vastuuseen liittyvät periaatteet, joihin alan toimijoita voidaan kehottaa sitoutumaan.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1610/näring

Tekijä(t):
Elinkeinovaliokunta

Dnro 13-00346-26

Pohjoismaiden neuvosto

A 1610/näring

Tekijä(t):
Elinkeinovaliokunta

Dnro 13-00346-26

Valiokunta ehdottaa inspiraation hakemista uutta pohjoismaista keittiötä koskevasta julistuksesta "muotijulistusta" laadittaessa. Uutta pohjoismaista keittiötä koskevaa julistusta² (vuodelta 2003) voitaisiin tarkastella suhteessa vaatealaan. Uuden pohjoismaisen keittiön julistuksessa määritellään pohjoismaisen ruokakulttuurin ilmenemismuotoja, esimerkiksi "Uuden pohjoismaisen keittiön tulee ilmentää sitä puhtautta, raikkautta, yksinkertaisuutta ja etiikkaa, jotka liitetään Pohjoismaihin". Samalla tavalla voitaisiin pyrkiä luomaan vaatealan julistus, jossa painotettaisiin esimerkiksi kestävyyttä ja etiikkaa.

Valiokunnan mielestä on myös tärkeää kehittää kannustimia, jotka lisäävät muoti- ja vaateollisuuden toimijoiden halukkuutta tukea julistuksen ja toimintasuunnitelman tavoitteita.

Myös *Nordic Built* -hanke voisi toimia innoituksen lähteenä. *Nordic Built* on pohjoismainen aloite, jonka tavoitteena on edistää kestävien rakennuskonseptien kehittämistä. Myös muotialalla voitaisiin *Nordic Builtin* mallin mukaan järjestää kilpailu, jonka voittaja tai kolme parasta saisi toimia pohjoismaisen muodin "lähettiläänä" erilaisissa virallisissa yhteyksissä.

Nordic Fashion Association on ilmaissut kiinnostuksensa järjestää design- ja muotialan toimijoille työpajan, jossa keskityttäisiin pohjoismaiseen suunnitteluperinteeseen ja kestävyteen ja jossa osallistujat voisivat keskustella pohjoismaisen muotijulistuksen sisällöstä. Tällöin myös NAG:n edustaja ja muita alan toimijoita osallistuisi työhön. Työpaja voitaisiin järjestää esimerkiksi Kööpenhaminan muotiviikon tapahtumien yhteydessä elokuussa 2014 tai tammikuussa 2015. Julistus ja työn tulokset voitaisiin esitellä *Copenhagen Fashion Summit* -kokouksessa vuonna 2016 tai muussa vastaavassa tilaisuudessa.

Lopuksi valiokunta toteaa, että kestävä pohjoismainen muoti tulisi sisällyttää osaksi Pohjoismaiden brändäysstrategiaa.

Valiokunnan mielestä muotia voitaisiin hyödyntää brändäyspohjana. Pohjoismaita voidaan brändätä kohdistamalla huomio pohjoismaisen muodin ekologiseen kestävyteen ja sosiaaliseen vastuuseen. Brändäys voisi perustua muun muassa ministerineuvoston käynnistämän tekstiilialan selvitystyön tuloksiin pohjautuvaan tietoon.

Huomio kestävyteen takaa Pohjoismaiden erottumisen maailmanlaajuisessa kilpailussa, vauhdittaa vientiä ja auttaa säilyttämään työpaikat Pohjoismaissa. Pärjätäkseen kansainvälisessä kilpailussa Pohjoismaiden tulee olla tunnettuja muillakin alueilla kuin esimerkiksi pohjoismaisen hyvinvointimallin osalta. Alue tarvitsee muitakin inspiroivia tekijöitä, jotka luovat ja tukevat pohjoismaista brändiä. Yksi esimerkki on kestävä pohjoismainen muoti. Pohjoismainen muoti voi nostaa Pohjoismaat maailman kestävimmäksi alueeksi.

Pohjoismailla on yhdessä ainutlaatuinen kehityspotentiaali, joka on paljon suurempi kuin maiden kansalliset aloitteet. Pohjoismaisella muodin kaltaisella yhteispohjoismaisella foorumilla on erityinen mahdollisuus luoda pohjoismaista lisäarvoa viennin kasvuna, työpaikkojen säilymisenä sekä vihreän innovaation ja kasvun jatkumisena.

Pohjoismaiden neuvosto

A 1610/näring

Tekijä(t):
Elinkeinovaliokunta

Dnro 13-00346-26

Pohjoismaiden neuvosto

A 1610/näring

Tekijä(t):
Elinkeinovaliokunta

Dnro 13-00346-26

² <http://nynordiskmad.org/om-nnm-ii/koeksmanifestet/om0/>

5. Päätelmät

Edellä esitetyn perusteella elinkeinovaliokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se pohjoismaisen vihreän kasvun strategian ja toimintasuunnitelman osana ja seurantana, yhteistyössä muoti- ja vaateteollisuuden toimijoiden kanssa, laatii julistuksen, jossa määritellään ympäristöön, kestävyteen, materiaaleihin, kierrätykseen, suunnitteluun sekä eettiseen ja sosiaaliseen vastuuseen liittyvät periaatteet, joihin muoti- ja vaateteollisuuden toimijoita voidaan kehottaa sitoutumaan.

että se pohjoismaisen vihreän kasvun strategian ja toimintasuunnitelman seurantana kehittää kannustimia, jotka lisäävät muoti- ja vaateteollisuuden toimijoiden halukkuutta tukea julistuksen ja toimintasuunnitelman tavoitteita.

että se sisällyttää kestävän pohjoismaisen muodin selkeästi Pohjoismaiden brändäysstrategiaan.

Kööpenhaminassa 20. toukokuuta 2014

Anders Karlsson (S)

Arto Pirttilahti (kesk.)

Billy Gustafsson (s)

Eero Suutari (kok.)

Finn Thranum (V)

Gunvor Eldegar (A)

Heidi Nordby Lunde (H)

Mikkel Dencker (DF)

Ruth Mari Grung (A)

Sivert Haugen Bjørnstad (FrP)

Steingrímur Sigfússon (VG)

Tarja Filatov (sd)

Torgeir Knag Fylkesnes (SV)

Pohjoismaiden neuvosto

A 1610/näring

Tekijä(t):

Elinkeinovaliokunta

Dnro 13-00346-26

Pohjoismaiden neuvosto

A 1610/näring

Tekijä(t):

Elinkeinovaliokunta

Dnro 13-00346-26